

יוצר אור

שנה א' גליון נ"ד

פרשת אמור שנת תשפ"ד

"חידושי תורה נקרא כל מה שלומד יותר ומתבררים הדברים מחוורים אצלו"
"וזה נקרא חידושי תורה בין שהוא מחדש או אחר, רק שיצא הדבר לאור"
 (כתר ראש מהגר"ח מוואלאזין ז"ל אות נ"ו)

אור ס"ד,

בענין מצות וקדשתו בכהן קטן,

וכן דינו בכהן בעל מום, דכיון דלא ראויין להקריב אפשר דלא נכללו בהחיוב,

ואי אכילת קדשים ותרומה נחשבו כעבודה או לא,

ואי בזמ"ה איכא חיוב מה"ת לכבדם כיון דלא מקריבין קרבנות,

וקצת בהנידון דרבינו תם ורבינו פטר אי מהני מחילת כהן.

א

הנה בפרשותינו מבואר בתוה"ק המצוה לקדש הכהנים כאמרו וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב, ודרשו רבותינו ז"ל בנדרים (דף סב.), ובגיטין (דף נט.), תנא דברי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון, ולברך ראשון, וליטול מנה יפה עיי"ש, והנה קודם כל צריך לברר אי האי דרשא הוא דאורייתא, או אינו אלא אסמכתא בעלמא, דהנה ברמב"ם בסה"מ (מצוה ל"ב), וכן החינוך (מצוה רס"ט), וסמ"ג (מצוה קע"א), ועוד, מונים מצוה זו במנין התרי"ג מצות דסברו דהוי מה"ת ממש, אולם שיטת התוס' והרא"ש במסכת חולין (דף פז.), הוא דלא הוי רק אסמכתא בעלמא עיי"ש ואכמ"ל בענין זה.

ב

והנה יש לעיין בדינא דכהן קטן אי חייבין ביה במצות וקדשתו או לא, אי אמרינן שכיז שכל מה שמכבדים הוא משום שהם מזרעו של אהרן וא"כ גם הוא מאותו שבט, או דילמא דכל הכבוד אינו רק משום שמקריב הקרבנות וכלשון הקרא כ את לחם אלקיך הוא מקריב וקטן לאו בר הקרבה הוא, דהנה פסק בשו"ע (סי' רפ"ב ס"ג), דקטן עולה למנין

א

שבעה, והביא המג"א (שם סק"ו), דברי המהרי"ט (ח"א סי' קמ"ה), והרדב"ז (ח"א סי' תקס"ו), שכתבו לדינא שלהקדים כהן, אם אין שם כהן אלא קטן קוראים אותו, וז"ל המהרי"ט, ויש להסתפק אם כהן קטן יהיה עולה במקום כהן, מי אמרין כיון דטעמא דכהן פותח ראשון אע"פ שישראל גדול הדור קורא אחריו, משום קדושתו הוא שאנו חולקין כבוד לכהנים, וקטן לאו בר חלוקת כבוד הוא, (ומזה קצת נראה שספיקו היה שקטן אינו בר כבוד הוא ולא משום שאינו מקריב ודו"ק), או דילמא דהא קורא ראשון אמרו לא שנא קטן ולא שנא גדול, ומסיק דכיון דכבוד הוא לזרעו של אהרן, יכול לקרוא כהן קטן, וכי תימא דאי"ז כבוד הציבור שיפתח קטן תחילה מ"מ נראה שאין בדבר קפידה כיון דמשום שבח בית אביו הוא עולה אין זלזול לעולים אחרים שהדבר ידוע שלזרעו של אהרן חולקים כבוד שהרי אפי' כהן שהוא הדיוט קודם לחכם גדול.

ג

וכ"כ הרדב"ז וז"ל שזה ודאי דאם יש שם ת"ח ת"ח עדיף מהכהן, רק אם אין שם ת"ח עולה הכהן הקטן וקורא ראשון, דהא קיי"ל קטן עולה למנין שבעה, ואי משום כבוד צבור לא היא דכהונתו גרמא לו, וכו"ע ידעי דמפני שאין שם כהן אחר עולה זה הקטן, ואין כאן זלזול עכ"ל, והנה מדברי המהרי"ט נראה בהדיא דנקט דקטן איתא בכלל דוקדשתו כמוש"כ בהדיא דמה דעולה הוא משום כבוד בית אהרן וכו', אולם בדברי הרדב"ז יל"ע קצת דהא אף שנקט דיש לקרוא כהן קטן, מ"מ אם איתא דסבר דקטן גם בכלל מצות וקדשתו, למה פסק דאם יש ת"ח ת"ח קודם, הא הדין הוא דכהן אע"פ שהוא עם הארץ הוא קודם לת"ח גדול, וא"כ קטן מאי שנא, וא"ת דקטן לא הוי בכלל וקדשתו א"כ למה עולה ראשון, ויש לדחוק קצת ולומר שאין כוונת הרדב"ז שחייב לקרוא הקטן ראשון רק שמותר לקרוא, ולא ראיתי מי שיעיר ע"ז וצ"ע.

ד

ובמושכל ראשון נראה מדברי המהרי"ט ורדב"ז שנקטו שקטן הוא בכלל וקדשתו מצד עצמו שהוא כהן ואע"פ שהוא רק קטן מ"מ אין שום חילוק בזה, כיון דהוא מזרע אהרן, אולם עיין בשו"ת כתב סופר (ח"א אר"ח סי' ט"ו), שמצדד לומר דכל מה שכתבו המהרי"ט ורדב"ז שגם קטן נכלל בכלל וקדשתו, אינו משום שעכשיו שהוא קטן שייך ביה קדושה מצד עצמו שהוא כהן, רק כיון לכשיתגדל יהיה ראוי להקריב לחם אלקיו, יאמר לו בקטנותו ג"כ שחייב בקידושו עיי"ש, וכ"כ בערוך השלחן (רפ"ב ס"ט), דהרי יבא בכלל הקרבה עיי"ש.

ה

ועל עיקר דברי המהרי"ט ורדב"ז חולק המג"א עליהם וכתב וז"ל ולי נראה דמ"ע

דוקדשתו לא נאמר על כהן קטן דהא כתיב כי את לחם אלוקיך הוא מקריב וקטן לאו בר עבודה הוא עכ"ל, דהיינו שהמג"א רצה להוכיח מסברא דכיון דהתורה לא חייב לכבד כהן רק משום שהוא מקריב את לחם אלוקי, א"כ קטן שאינו מקריב אינו בכלל ואינן מצווין להקדישו, אולם הקשה עליו רעק"א (בהגהותיו שם), וז"ל לענ"ד הא איתא בספרי הובא בחינוך להרא"ה (מצור' רס"ט), דקדושים יהיו לאלקיהם אתי לרבווי דמחוייב לקדש כהן בעל מום, אע"ג דאינו בכלל את קרבן ד' אלקיך הוא מקריב עכ"ל, דהיינו דממה דאיתא בתו"כ (בפרשותינו), מוכח דלא תלוי כלל אי בפועל מקריב קרבנות או לא, רק אי הוא מאותן שבחר השי"ת להקריב קרבנות.

ו

וכן הקשה הרבה מרבתינו האחרונים, עיין בפמ"ג (סי' קל"ה משב"ז קס"ח), וכן המנח"ח (מצור' רס"ט אות ג'), ובשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' רי"ד), ועיין במנח"ח דכתב וז"ל והנה הרב המחבר מביא בשם ספרא, דיהיו קודש לרבות בעלי מומין, אע"פ שאינו ראוי להקריב לחם אלקיהם, מ"מ הוא בכלל מצוה זו, והרמב"ם שם מביא דמ"ע לקדשו ומביא רק הקרא וקדשתו כי את לחם וכו', נראה דבע"מ אינו בכלל זה, וצ"ע כיון שמבואר בספרא מריבוי דגם בע"מ בכלל, והנה המג"א סי' רפ"ב כתב מסברתו דכהן קטן אינו מצוה לקדשו דאינו ראוי לעבודה, ובאמת כאן מבואר להיפוך אף דאינו ראוי לעבודה מצוה לכבדו וגם קטן אוכל קדשים כמו בעל מום, אך שאינו בחלוקה כמבואר בזבחים וברמב"ם, ע"כ נ"ל לפי דעת הרהמ"ח דגם קטן וחרש מצוה לכבדם עכ"ל, ועיי"ש עוד מה שכתב ליישב למה באמת השמיט הרמב"ם הך דספרא דמשמע ליה מהגמ' להיפוך עיי"ש, ולפי"ז יש לתרץ שיטת המג"א שפשוט ליה שאין חיוב לקדש כהן קטן כיון די"ל דקאי בשיטת הרמב"ם.

ז

אולם כבר העירו ע"ז הרבה, שאיך כתב המנח"ח שמהרמב"ם משמע שלא פסק כדינא דספרא, כיון דלא מייתי הדין בספרו הי"ד, הא מייתי לה הרמב"ם בספר המצוות שלו בהדיא (מ"ע ל"ב), וז"ל הזהב של הרמב"ם שם, והיו קדש לרבות בעלי מומין, שלא תאמר אחרי שלא יאות להקריב לחם אלוקי, למה זה נתן לו מעלת הקדמה וכבוד, ע"כ אמרו והיו קדש כל זרע הנכבד ההוא תמים ובעל מום עכ"ל, וכן העיר על המנח"ח בשו"ת אבן שהם (להגר"מ פערלמוטער דומ"ץ לאדו או"ח סי' ב'), עיי"ש, וא"כ כשנפל היסוד נפל הבנין, ועדיין יקשה על המג"א למה פשוט ליה שכהן קטן אינו בכלל דוקדשתו כיון דגם כהן בע"מ בכלל.

ח

ע"כ יש לנו לחפש ישוב אחר לתרץ דברי המג"א, דסבר דקטן שאינו מקריב קרבנות אינו בכלל וקדשתו, על אף שבעל מום שאינו מקריב שפיר איתא במצות וקדשתו, ועיין בכלי חמדה (פרשותינו אות א' ד"ה אמנם), שתירץ שיש לחלק בין קטן לבעל מום, דאף ששניהם אוכלים קדשים, מ"מ בעל מום יש לו מצוה באכילתו, וא"כ נכלל בכלל דואת לחם אלקיך הוא מקריב, כיון דמבואר ביומא (דף סח:), שאכילה צורך עבודה הוא משום דהתכלית הוא דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, משא"כ קטן אע"פ שמותר לו לאכול, אין מצוה באכילתו ואילו נתחלק כל הקרבן לקטן לא נתקיים המצוה, כמו דכתב המנח"ח (מצור' קל"ד), עיי"ש, (וכבר רמז לתירוץ זה הפמ"ג שם באשל אברהם סק"א שכתב וז"ל ושמו מקריב אכילה נמי בכלל עיי"ש).

ט

והנה על עיקר מה שכתב הכלי"ח ששייך לומר דמה דאמר הקרא את לחם אלקיך הוא מקריב, קאי על אכילת קדשים, כיון דאכילתו צורך עבודה הוא כמבואר ביומא הנ"ל, אמרתי אף שאין כאן מקומו מ"מ רציתי להעלות קצת מדבר זה על הנייר, והנה בענין זה יש לציין לדברי השפת אמת (שם ביומא ד"ה שאני), שכתב וז"ל וצ"ע כאן משמע דאינה אלא צורך עבודה, ולא עבודה ממש, ובפסחים (דף עב:), אמרינן דאכילת קדשים, גופא נקרא עבודה עכ"ל שם, ודהיינו שם בפסחים מבואר בנוגע אכילת תרומה דמקרי עבודה, (ועיין ברבינו חננאל שם ביומא שגסר דילמא שאני אכילה דאית בה כפרה כעבודה ולפי"ז הגמ' אינו דן כלל אי הוי כעבודה או רק צורך עבודה רק בנוגע הענין שיש בה כפרה כעבודה הוא ושפיר יש לומר שבאמת כעבודה הוא ממש), וא"כ סבר ליה להשפ"א שכמו אכילת תרומה מקרי עבודה כמו"כ אכילת קדשים עבודה גמור הוא, אולם כשמעיינים הרבה נראה דשפיר איכא לחלק בין אכילת תרומה לאכילת קדשים, דבתרומה מביא הגמ' שם הדרש דכתיב עבודת מתנה אתן את כהונתכם, לעשות אכילת קדשים בגבולים דהיינו תרומה כעבודת מקדש במקדש, מה עבודת מקדש מקדש ידו ואוכל אף אכילת קדשים בגבולין מקדש ידו ואוכל וכו', וא"כ דוקא בתרומה שהוציא עליו הכתוב בהדיא לומר מתנה אתן את כהונתכם, משא"כ אכילת קדשים גופא.

י

וכן חזר השפ"א על זה בזבחים (דף נה:), על הא דתנן שם שלמים קדשים קלים שחיתתן בכל מקום בעזרה וכו', נאכל לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם, ומקשה השפ"א וז"ל תמהני מה לבניהם מה לי אב או בן זה כהן כמו זה, אשה ועבד שפיר הוי רבותר אכל בניהם מאי, ותירץ דאולי סד"א דאכילת קדשים דהוי עבודה לא האכל לקטנים שאינם ראויים לעבודה, (כדאמרינן בחולין דף כד:), קמ"ל דעבודה כזו שפיר יכולין לעשות עכ"ל, וכן מביא

השפ"א ראייה מסוגיא דמחשבין מעבודה לעבודה (שם דף ט:), דכתב שם רש"י (ד"ה אין), שיחשוב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות "להאכיל למזבח או לאדם", וכתב ע"ז השפ"א כוונתו פשוטא שאכילת מזבח ואדם עבודה הן, וכמו שכתבתי מגמ' פסחים עג. ובספר טהרת הקדש (להגר"י אשכנזי מלכו"ל), שגג והבין בכוונת רש"י שבאיזה עבודה יחשוב להאכיל לאדם או למזבח, והאריך בדברים שאין בהם ממש, דפשיטא דלא הוי פיגול כהאי גוונא, ורש"י לא נתכוין לזה עכ"ל שם, ועיין בהגהות רבי אלעזר משה הורוויץ ז"ל, (שם דף טו:), שכתב נמי כזה וז"ל ואולי אכילת קדש ס"ל דעבודה הוא עיי"ש, אולם בעולת שלמה (להגר"י ליפשיץ מהורדנא ז"ל), כתב על רש"י הלשון מגומגם דלהאכיל אדם לאו עבודה הוא עכ"ל עיי"ש, ועיין עוד מה שכתב בשו"ת אבנ"ז (או"ח סי' תקל"ה), שמשמע שנקט שאכילת קדשים מקרי עבודה, ומשו"ז מצותו לאכלו דוקא בידיים עיי"ש, (אולם עיין מה שכתב הנצי"ב בביאורו על ספרי, ריש פרשת קרח, דבאכילת מתנות כהונה דכתיב "למשחה" צריך לאוכלם בידיים דוקא דהוא דרך גדולה, וא"כ לפי"ז גם קדשים בכלל, דאף אם נקטינן שאינו עבודה, מ"מ מצד דין למשחה צריך שיאכלם בידיים, אולם הנפק"מ יהא, אם דין ידיים מעכב, דלהאבנ"ז דהוי עבודה מעכב הידיים, משא"כ אי הוא רק מדין למשחה אינו מעכב ואכמ"ל).

י"א

ואח"כ ראיתי מציינים שבאמת זה מחלוקת מפורשת בין רבותינו הראשונים, רש"י והרשב"א במסכת ב"ק (דף קט:), דשם כתב הרשב"א (ד"ה עבודתה ועורה), וז"ל עבודתה ועורה פירש רש"י עבודתה היינו אכילת בשרה שהוא "שכר עבודתה", ואינו מחזור בעיני וכו', ולי נראה משום דכתיב ואכלו אותם אשר כפר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים נמצא שהאכילה עבודה היא עכ"ל, ולפי"ז יצא לנו שנחלקו רש"י והרשב"א אי מה דאמר הגמ' עבודה, דהיינו אכילת הקרבן, הוא משום שאכילה הוא ממש עבודה, וכך הוא שיטת הרשב"א שם שהוא למד באמת דברי הגמ' ביומא הנ"ל שלשון "צורך" עבודה לאו דוקא רק הכוונה הוא שהוא ממש עבודה, משא"כ רש"י שהוכרח לוומר שהוא נקרא עבודתה משום שהוא שכר עבודתה, מוכח דלמד דאכילה לאו עבודה הוא.

י"ב

ועיין עוד בתוס' מסכת תענית (דף יז: ד"ה דבר), דכתב וז"ל חלל יוכיח שאינו אוכל בקדשים ואפ"ה כשר לעבודה (דהיינו במקום שלא נודע שהוא חלל), ומזה מוכח שתוס' למד שאכילת קדשים לאו עבודה הוא, דא"כ הוי ליה כשאר עבודות דחלל מותר, וכן יש להוכיח ממה דמקשה השאגת אריה בגבורות ארי שם, על דברי התוס', דמניין לו דחלל אסור באכילת קדשים הא בגמ' פסחים (דף עב:), מבואר דאפי' בתרומה חלל מותר, ומשו"ז אינו חייב קרן וחומש, כיון דמקרי עבודה, וא"כ כ"ש דהותר באכילת קדשים דהוי עובדה וחלל מותר בו, ולא עוד אלא אף למ"ד דתרומה לא נחשב עבודה, קדשים ודאי אקרי עבודה א"כ ודאי מותר החלל לאוכלן כמו עבודה עיי"ש.

י"ג

אבל שיטת התוס' הוא לחלק בין אכילת תרומה דע"ז יש קרא מפורש דהוי עבודה כמו דדרשינן בפסחים כמוש"כ לעיל אות ז', משא"כ אכילת קדשים שלא נדרש הקרא בהדיא ע"ז, וכן איתא בהדיא **בצפנת פענח** (פ"ב מהל' תרומות ה"ג ד"ה והנה רבינו), דדוקא אכילת תרומה דאינה שייכת רק לכהנים מקרי עבודה עיי"ש, ועכ"פ יצא לנו מכל הנ"ל שאינו דבר ברור כ"כ אי יש לומר כתירוצו של הכלי חמדה, דמה דאמר כי לחם אלקיך הוא מקריב קאי על אכילת קדשים, כיון דלשיטת רש"י בב"ק, ולשיטת התוס' מסכת תענית ודעימה, אין אכילת קדשים נחשב כלל לעבודה, רק צורך עבודה, וא"כ איך קורא אותו הקרא כי את לחם אלקיך הוא מקריב, כיון דלאו עבודה הוא כלל, וא"כ יש לנו לחפש עוד ישוב, על הא דכתב המג"א דקטן אינו בכלל וקדשתו כיון דלא ראוי להקרבה, אע"פ שבע"מ שפיר נכלל בהאי דינא.

י"ד

והנה עיין בחידושי כתב סופר עמ"ס גיטין (דף נט:), דכתב לחלק בין קטן לבעל מום שדוקא בעל מום אמרינן דהוי בכלל וקדשתו כיון דלמעשה יש עליו שם כהן בנוגע נשיאות כפים ופדיוה"ב, משא"כ בקטן בקטנותו לית ביה שום ענין מכהן כלל, חוץ מהמצוה להפרישו מטומאה, וזה אינו רק על הגדולים ולא עליו, וא"כ שפיר כתב המג"א דדוקא בבעל מום דרשינן שאע"פ שאינו מקריב חייב לכבדו, כיון דאכתי נשאר עליו דיני כהונה שפיר איכא חיוב לקדשו משא"כ קטן עיי"ש, ועיין עוד בספר תורת רפאל (להג"ר שפירא אב"ד וואלאזין ז"ל, ח"א סי' י"א), דמחלק דכיון דבעל מום על אף שאינו מקריב, מ"מ חולק הוא בקדשים, משא"כ קטן שאינו חולק א"כ מוכח שבבעל מום יש מצוה באכילתו משא"כ בקטן, (והמנח"ח בהדיא שולל את זה וכתב דאף שאינו חולק מ"מ אוכל, דהיינו שלא מבין שום חילוק אי הוא חולק או לא כיון דיש לו באכילתו, וכן מדברי הפמ"ג נראה בהדי שששולל ישוב זה), והוא כעין מה דמובא לעיל בשם הכלי"ח, (וכעין זה כתב באמת ליעקב להגר"י קאמנינעצקי בפרשותינו עיי"ש), ועיין עוד בשו"ת אבן שהם (או"ח סי' ב), שמחלק ששאני בע"מ שרק פומיה כאיב ליה, ואינו יכול לעבוד העבודה, משא"כ קטן שאינו בר חיובא כלל, וזה כעין מה שמתרץ הכתב סופר, ומציין שם באבן שהם לעיין במג"א (או"ח סי' ל"ט סק"ה), שג"כ מחלק כזה דמי שנקטעה ידו השמאלית, אע"פ שאינו בקשירה מותר בכתיבת תפילין, דרק פומיה דכאיב ליה עיי"ש.

ט"ו

ועיין בפנינים מבי מדרשא (בפרשותינו), שמעורר שלכאו' שמלשון הרמב"ם ז"ל בספה"מ שכתב שם דמה דבעלי מומין נכללו בכלל וקדשתו, הוא משום דהם מזרעו של אהרן וכל זרע הנכבד ההוא בכלל הזה, אין מקום כלל לחלק כל החילוקים הנ"ל, שגם בקטן

איתא להאי טעמא שהוא מזרע הנכבד ההוא עיי"ש, (ויש לדחות ולומר שאמת שצריך לכבד זרע הנכבד ההוא מ"מ אינו רק מי שהוא ראוי להקרבה מצד עצמו אבל קטן אינו ראוי להקרבה כלל וא"כ אין לו מעלה של הזרע הנכבד ההוא ואכמ"ל), ובאמת בכל מה שכתבנו עד הלום, שזה דבר ברור דבתו"כ איתא מרבינן בעלי מומין שהן בכלל וקדשתו, יש הרבה לעיין ע"ז דבאמת בפירוש הר"ש משאנן שם על התו"כ, כתב דכל מה דדרשינן דלבות בע"מ הוא שאסור לו לינשא בנשים הפסולות לכהן, וכ"כ שם הגר"א, והמלבי"ם שהרבויו הוא שלא לטמאות למתים ולא לישא נשים פסולות, וא"כ אין שום מקור כלל דבעל מום נכלל בכלל וקדשתו, וחייב לכבדו וכו', וא"כ אין כאן שום קושיא על המג"א דאף שהרמב"ם בסה"מ כתב בהדיא שחייב לקדש גם בע"מ משום דהוא למד מהתו"כ שהרבויו בא שחייבין בו במצות דוקדשתו, מ"מ כיון דהר"ש משאנן חולק עליו בפירוש דברי התו"כ אין להקשות עליו דקאי בהאי שיטה.

ט"ז

ובאמת מדברי הפמ"ג ג"כ נראה שהוא מסתפק אם הדרש דתו"כ הוא לומר דבעלי מומין נכלל בוקדשתו או אינו רק ליאסרם לינשא ולהטמאות, דבמשב"ז (סי' קל"ה סק"ח), מביא דברי המג"א ומקשה עליו מבעל מום, ואין לחלק דדוקא קטן שאינו חולק בקדשים וכו' עיי"ש, אולם באשל אברהם (שם סק"א), כתב די"ל דבעלי מומין ליתא בכלל וקדשתו, עיי"ש, וחזינן בהדיא שהפמ"ג גופיה מסתפק בהאי דרשא אי הוא לרבות בעלי מומין שהן בכלל וקדשתו או לא, ועיין בשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' רי"ד), ובמהר"ם שיק (על תרי"ג מצות מ"ע ל"ב), שמביאין דברי הפמ"ג באשל אברהם, ותמהו עליו שאין כתב דשמא אין בעל מום בכלל וקדשתו, הא איתא בהדיא כן בתו"כ, וכתבו עליו שנעלם ממנו דברי התו"כ, אולם בשו"ת אבן שהם הנ"ל השיג עליהם שא"א לומר שלא ראה הפמ"ג דברי התו"כ כיון דהוא גופיה ציין לדברי הרמב"ם בסה"מ שבתו"כ מרבינן בעל מום, ועכצ"ל שודאי לא נעלם ממנו דברי התו"כ, רק נסתפק ביה אי אמרינן שהריבוי בא לרבות בעלי מומין במצות וקדשתו, או לא בא לרבות רק שלא לישא גרושה ושלא להטמאות למתים.

י"ז

ובפנינים מבי מדרשא הוסיף שלכאו הרמב"ם שנקט בדברי התו"כ שהרבויו הוא שהן נכללין בכלל מצות וקדשתו, הוא לשיטתיה שפליג על שיטת ההגהות מרדכי (בגיטין דף אות חס"א), דכתב שם דמהני מחילה בכהן וכיבואר להלן, רק הרמב"ם סבר דמצות וקדשתו שע"ז דרשו שם בתו"כ שכופין הכהנים על מצוה זו שלא להטמאות וכו', הוא אותו הקרא שלומדין החיוב לכבד כהנים, ולא דרשינן ליה משתי קראי, ומזה למד דלא מהני מחילה, וא"כ פשוט שהרבויו דבעל מום ג"כ קאי על מצות כיבוד כיון דחד קרא הן,

וממה שנלמד שאין להטמאות למתים ושלא לחלל קדושתו משם נלמד חיוב כיבוד עיי"ש דפח"ח.

י"ח

עכ"פ מכל דברי המג"א נראה דסבר דמצות וקדשתו תלוי בהטעם דכתב הקרא דכי לחם אלקיך הוא מקריב ומשו"ז פוטר מלקדש כהנים קטנים, כיון דאינו בני הקרבה גינהו, ובאמת לפי"ז בזמ"ה שלא שייך הטעם דלחם אלקיך הוא מקריב היה מקום לומר, דאינו חיוב מה"ת לקדש הכהנים, וכן פסק באמת בשו"ת שואל ומשיב (מהדור"ק סי' ט"ז), שכיון דבזמ"ה אין הכהנים עובדים כלל ליכא להאי טעמא ולא מחוייבין לכבדם מה"ת, וכ"כ הגאון רבי ר' יונתן ז"ל באורים ותומים (סי' ט"ו סק"ג), בשיטת ר"ת היבואר להלן, אולם המג"א גופיה דסבר דגם בזמ"ה איכא חיוב מה"ת דוקדשתו, סבר דאף דבזמ"ה דליכא במציאות הטעם, כיון דלא מקריבין קרבנות, מ"מ כיון שכבר חל תו לא פקע החיוב אף בזמ"ה שאין לנו קרבנות, ולא רצה התורה דייקא בזמן שמקריבין רק מי שמקריבין, וא"כ קטן דאינו בר הקרבה לא נכלל משא"כ גדולים בזמן הזה.

י"ט

אולם כשמעיינים יש לנו ללמוד שחלקו על המג"א בזה, וסברו שכל המצוה דוקדשתו לא תלוי כלל אי הוא מקריב קרבנות או לא, דהנה בהגהות מרדכי הנ"ל כתב וז"ל מעשה בכהן שיצק מים על ידי רבינו תם, והקשה לו תלמיד אחד, הא שנינו בירושלמי המשתמש בכהונה מעל, והשיב אין בהם קדושה בזמ"ה דקיי"ל בגדיהם עליהם קדושתן עליהם ואי לא לא, והקשה לו דא"כ כל מיני קדושה לא ליעבד בהו, ושתיק ר"ת, והשיב רבינו פטר דנהי דיש בהם, מ"מ יכול הכהן למחול עכ"ל שם, והנה כל רואה מתמיה שמעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, וכי לא ידע ר"ת שיש להקשות ע"ז דא"כ למה לא מטמאים הכהנים בזמ"ה למתים וכו', ועוד אי היה טעם הרבינו תם כמו שאמר רבינו פטר דמהני מחילה, למה לא אמר מיד ששייך ע"י מחילה, ולמה אמר ליה מדין בגדיהם עליהם.

כ

רק ידוע מה שהביא המהר"ם שיק (בתרי"ג מצות מ"ע ר"ע), מרבו החת"ס, וז"ל ושמעתי ממרן זצ"ל דגם ר"ת מודה דמצד מחילה מהני, רק כשבגדיהם עליהם שאז הוא גם כבוד שמים שעושה עבודה אז אינו יכול למחול עכ"ל שם, ודהיינו שלדעת החת"ס יש בכהנים שתי ענינים שמחייב לכבדם א' מצד שהם מקריבים הקרבנות והם עובדים העבודה, וע"ז כשבגדיהם עליהם אינו יכול למחול דלאו כבוד דידהו הוא דיהני מחילתו, ב' מצד מה שהוא כהן ומהשבט אשר בחר השי"ת לעבודתו, וע"ז שפיר מהני

מחילה, ולפיכך בזמ"ה שאין הכהנים עובדים כלל, אין חיוב לכבדם רק מצד שהם כהנים ולפיכך מהני מחילה, ומשו"ז השיב ר"ת שבגדיהם עליהם וכו', לומר שבזמ"ה שאין בגדיהם עליהם אין בהם קדושה מצד שהם עובדים, ורק מצד שהם כהנים וא"כ מהני מחילה, ועיין בחידושי כתב סופר (גיטין דף נט:), שג"כ מביא זאת בשם אביו החת"ס, ולפי"ז יצא לנו ממש להיפוך מדעת המג"א, כיון דלהמג"א כל דין כיבוד בכהן אפי' בזמ"ה, הוא מצד כי את לחם אלקיך הוא מקריב, ולפיכך קטן שאינו עובד אינו בכלל, אבל מהחת"ס נראה להדיא שבאמת מה דאמר הקרא הטעם כי את לחם אלקיך הוא מקריב, זה אינו שייך רק כשבגדיהם עליהם ובזמן הבית, אבל בזמ"ה יש חיוב לכבדם מצד שהם כהנים ולא תלוי כלל אי מקריבים או לא וא"כ ודאי שאין שום חילוק בין קטן וגדול.

כ"א

ועל עיקר הענין נקטו הרבה אחרונים דודאי ר"ת רצה רק לדחות דברי השואל, ועיקר טעמו היה משום שסבר שלכהן מותר לכבד ת"ח ורב, רק לא רצה ליטול השם לעצמו ומשו"כ דחאו, ולא משום שסבר שמהני מחילה, עיין במשך חכמה כאן (בפרשיותינו), אולם עיין בהגהות שלטי גבורים על שו"ע (או"ח סו"ס קכ"ח), שג"כ נקט שלדעת ר"ת מהני מחילה, רק ביאר שם באופ"א עיי"ש, ובאמת באורים ותומים הנ"ל, כתב בהדיא דלדעת ר"ת אין חיוב מה"ת לכבד כהנים כיון דלא שייך קרבנות בזמ"ה עיי"ש, ובאמת בענין זו ועוד ענינים הדומים לזו יש הרבה לעיין אולם הזמן קצר וכו' והשי"ת יגמור בעדינו.

ברכת התורה

שבוע זו נתנדב ע"י הרב יששכר בער לייפער שליט"א,

לרגל הולדת בתו למזל טוב,

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שזכות התורה יגן עליו ובעד משפחתו ויזכה לכל מידי דמיטב.

להערות והארות יש לקראות להמוציא לאור הרב ישראל צאהלער

על 929-678-2844

או על האימעיל

zahler2844@gmail.com

הגליון נערך מדי שבוע בשבוע לע"נ האשה החשובה מרת גאלדא בת ר' אשר ע"ה